

Received	Reviewed	Published	Doi Number
August 2019	September 2019	30.09.2019	10.29228/ijlet.32711

**Teachers' Views on Posters
Used In Teaching Turkish as a Foreign Language***

Muhammed Eyyüp SALLABAŞ¹ & Eda TEKİN²

ABSTRACT

Interest to Turkish Teaching as a foreign language is gradually rising in our country and all around the world in according to Turkey's position in international relations, current migration movements and the aim of internationalization of the universities. With this increasing interest, materials are being developed in order to make language teaching better and more effective. It is expected that the developed materials will be capable of fulfilling the qualifications of the students in accordance with the principles of language teaching. Although the materials used in language learning classes are primarily used in textbooks, it is seen that teachers and students need alternative course materials. One of the teaching materials that have been used frequently in education for a long time is the posters. They are generally easy to be used because they contain visuals and are placed in educational environments where students are located. It is aimed that the posters provide the students with the basic knowledge as a whole which is important to learn especially in the language education, and to attract students' attention by being interesting. The aim of this study is to evaluate 25 posters prepared by Yunus Emre Institute in order to improve vocabulary in teaching Turkish as a foreign language according to teachers' views. The data of the study were obtained by focus group interview with 10 teachers working in Yıldız Technical University and Istanbul Aydın University TÖMER institutions. The qualification levels of posters as instructional materials were evaluated by descriptive analysis according to the views of the teachers.

Key Words: Teaching Turkish as a foreign language, teaching materials, posters, teachers' views.

**Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Posterlere Yönelik
Öğretmen Görüşleri**

ÖZET

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ilgi, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerdeki konumu, yaşanan göç hareketleri ve üniversitelerdeki uluslararasılaşma hedefleri doğrultusunda ülkemizde ve dünyada giderek artmaktadır. Artan bu ilgi ile dil öğretiminin daha iyi, daha etkili olmasının sağlanması amacı ile materyaller geliştirilmektedir. Geliştirilen materyallerin dil öğretiminin ilkelerine uygun ve öğrencilere kazandırılacak yeterlilikleri gerçekleştirecek nitelikte olmaları beklenmektedir. Her ne kadar dil öğrenme sınıflarında öncelikli kullanılan materyaller ders kitapları olsa da günümüzde öğretmen ve öğrenciler tarafından alternatif ders materyallerine de ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Uzun zamandır eğitimde sıkça kullanılan öğretim materyallerinden biri de posterlerdir. Genellikle görseller içerdikleri ve öğrencilerin buldukları eğitim ortamlarına yerleştirildikleri için kullanılabilirlikleri kolaydır. Posterlerin özellikle dil eğitiminde öğrenilmesi önemli olan temel bilgileri, bir bütün içerisinde ve görsellerle ilgi çekicilik katarak öğrencilere sunması hedeflenir. Bu araştırmanın amacı, Yunus Emre Enstitüsü'nün yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kelime bilgisini geliştirmeye yönelik hazırladığı 25 adet posterin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Araştırmanın verileri, Yıldız Teknik Üniversitesi TÖMER ve İstanbul Aydın Üniversitesi TÖMER kurumlarında görev yapan toplam 10 öğretmenle odak grup görüşmesi yapılarak elde edilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda posterlerin öğretim materyali olarak yeterlilik seviyeleri betimsel analiz yapılarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe, öğretim materyalleri, posterler, öğretmen görüşleri.

¹ Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, sallabas@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4346-4385

² Arş. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, edatkn@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-6831-8101

1. Giriş

Poster kelimesi Fransızca kökenli olup dilimize yerleşmiş bir kelimedir ve poster, Türkçe Sözlük (2011:1941)'te "Duvara asılan büyük boy resim" olarak tanımlanmaktadır. Posterin yakın anlamlısı afiş kelimesi olup literatür taramasında poster yerine daha çok afiş kelimesinin tercih edildiği görülmüştür. Bu yüzden bu araştırmada yapılan alıntılarda afiş kelimesi, poster kelimesi ile değiştirilmemiştir. "Afiş hâlen günümüz iletişim tasarımının vazgeçilmez aracıdır ve işlevsel önemini korumaktadır" (Eken, 2018: 36). "Bu araçların kendine özgü söylem yapısıyla ürettiği iletilerin eleştirel gözle algılanması, değerlendirilmesi ve anlamlandırılması gerekmektedir." (Parsa, 2007:1). "Ortaya çıkışından günümüze, ayrı bir anlatım türü olarak geçerliliğini sürdüren afiş, resmin sınırlarını da zorlayan bir sanat formudur. Günümüzde kitle iletişimi çok önem kazanmıştır ve afiş bu sistemin bir ögesidir. Afiş, hangi amaçla tasarlanmış olursa olsun, bir görüşte anlaşılabilen bir mesaj içerir. Bu nedenle afiş sanatı, iletişim kavramı içinde ele alınmalıdır. Afiş aracılığıyla bir mesaj/ileti iletilmekte ve bu mesaj/ileti, basılı ve çoğaltılmış bir görüntü ile iletilmektedir. Bu nedenle afişin başarısı, inandırıcılığına bağlıdır. Dolayısıyla, kullanılan biçimlerin, sloganın (metnin) ve renklerin büyük önemi vardır" (Gümüştekin, 2013: 36). Bazı afişler, belirli amaçlar için kullanılabilir. Bir tarih öğretmeni, tarihi öğretmek için yaşanan olayların analizinde ve tartışma yaptırmak amaçlı afişlerden faydalanabilir. Başka öğretmenler de kavramların ya da becerilerin öğretilmesinde afişleri kullanabilirler (Alkandari, 2009: 8). Yabancı dil derslerinde de kelime ve kavramların öğretiminde afişler kullanılabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, ülkemizde gelişmekte olan bir alandır. Türkçeye olan ilgi hem farklı amaçlarla gelen insanların Türkçeyi öğrenmek istemeleri hem de çeşitli ülkelerden eğitim görmek amacıyla gelen öğrencilerle giderek artmaktadır. Bu durum da dil öğretiminde ihtiyaçları ortaya çıkararak daha etkili bir öğretim sağlanması için yeni gelişmelerin meydana gelmesini, materyaller oluşturulmasını gerektirmektedir. Birçok araştırmacı tarafından kabul gören durum, dil öğretiminde en sık kullanılan materyalin ders kitapları olduğudur. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte ders kitaplarının yanı sıra çeşitli materyaller geliştirilmektedir. Posterler, eğitim öğretimde kullanılan bu materyallerden biridir. Her derste kullanılabilirliği olan posterlerden yabancı dil öğretiminde de faydalanılmaktadır ve bunlar dil öğretiminin amacına yönelik tasarlanmaktadır. Ancak bu tasarımların tasarım ilkelerine göre hazırlanması gerekir. "Tasarımın temel öğeleri: çizgi, şekil, doku, renk, mekân, ton değerlerinden meydana geldiği bilinmektedir. Bu öğeleri kontrol edebilmek için tasarımcılar, görsel uyum, çeşitlilik, ritim, denge, oran, hareket, odak noktası, vurgu, egemenlik, görsel hiyerarşi gibi tasarım ilkelerine gereksinim duyarlar. Tasarım öğeleri ve ilkeleri, görsel kompozisyonun temel yapı taşlarıdır. Bir çalışmada bütünlüğü ya da birliği sağlamak için, çalışma içindeki her öğenin birbirleriyle etkileşim içinde olduğunun bilinmesi gerekir" (Öztuna, 2007:16). Afişlerin bir amacı vardır ve bu amacı yerine getirmek için bazı özellikler içermelidirler. "Afişin en önemli kriteri fark edilir olmaktır. Bu sebeple afişin asıl amacı karşı tarafa ulaşması istenilen mesajı çarpıcı şekilde vermektir. Mesaj fark edilir olmalı ve mesaj - imge bütünlüğü sağlanmalıdır. Mesajın iletilmesinde fotoğraf, illüstrasyon, tipografi vb. yöntemler kullanılabilir. Bu yöntemler özgün, ilgi çekici, inandırıcı olmalı ve afişteki diğer öğelerle belli bir düzen oluşturmalıdır. Afişte anlatım - imge bütünlüğü sağlanmalıdır" (Dinçeli, 2016:37). Dil öğretiminde de verilmek istenen mesajın anlaşılır ve çarpıcı olması çok önemlidir; çünkü dil öğrenirken kelime ve kavramların hafızaya yerleşmesi ve kalıcı olması zordur. Tüm bu özellikler bir afişin sahip olması gereken şekilsel unsurlara dikkat çekmektedir ve kelime öğretim afişleri de bu unsurlar açısından incelenmiştir. "Afiş tasarımının genel prensiplerini Brockmann şu şekilde sıralamaktadır:

- Afiş okunur olmalıdır ve verdiği mesaj anlaşılır olmalıdır.

- Yenilikçi olmalı ve merak uyandırmalıdır.
- Büyük bir alanda minimum grafik elemanlar kullanımıyla oluşturulmalıdır.
- Dikkat çekici grafik elemanlar kullanılmalıdır.
- İzleyici ile mesajı veya ürünü hakkında bir iletişim kurabilmeli ve hatırdaki kalmalıdır” (Muller-Brockmann, 2010, s. 18’den akt. Eken, 2018: 4).

Poster sunumlarının hem profesyonel toplantılarda hem de eğitim öğretimde bir iletişim aracı olarak önemi artmıştır. Etkili bir poster, bağlam, yorum ve sonuçlar içerecek kadar destekleyici metin içeren görsel veri ekranlarından oluşan bir kâğıdın yoğun şekil almış hâlidir (Hess, Tosney & Liegel, 2009). Bu araştırmada da Yunus Emre Enstitüsünün hazırlanmış olduğu kelime öğretimine yönelik afişler tasarım olarak şekil ve içerik özellikleri bakımından öğretmen görüşleri ile değerlendirilmiştir.

2. Yöntem

Araştırma, doküman incelemesi ile gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi “araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir” (Yıldırım & Şimşek, 2016: 189).

2.1. Araştırmanın Problem Cümlesi

Araştırmanın inceleme nesnelere, Yunus Emre Enstitüsünün yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kelime bilgisini geliştirmeye yönelik hazırladığı 25 adet poster oluşturmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan posterler hakkında öğretmenler neler düşünmektedir?” şeklindedir.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, Yıldız Teknik Üniversitesi TÖMER ve İstanbul Aydın Üniversitesi TÖMER kurumlarında görev yapan toplam 10 öğretmenle odak grup görüşmesi yapılarak elde edilmiştir. “Öncelikle grup görüşmelerinde sorulara verilen yanıtlar, gruptaki bireylerin birbiriyle etkileşimleri sonucu oluşur. Gruptan bir bireyin sorulan soruya verdiği bir yanıtın diğer bireyler tarafından duyulması, onlara kendi düşüncelerini verilen bu yanıt çerçevesinde oluşturma fırsatını verecektir. Gruplar bireylere oranla daha yaratıcıdır, daha hızlı sorun çözebilirler, kısa sürede ve daha fazla sayıda seçenek üretebilir vb.” (Yıldırım & Şimşek, 2016: 157). “Odak grup çalışmasını birbiri içine geçmiş yedi aşamada açıklayabiliriz: amacın belirlenmesi, araştırma ve odak grup görüşme sorularının geliştirilmesi, yer ve teknoloji planlanması, bütün sürecin pilot denemesinin yapılması, katılımcıların belirlenmesi ve davet edilmesi, yönetici özellikleri ve çalışmanın gerçekleştirilmesi, verilerin düzenlenmesi ve analizi (Gibbs, 1997; Kruger ve Casey, 200; Nielsen, 1997; Patton, 2002’den akt. Yıldırım & Şimşek, 2016:160). “Odak grup mülakatı küçük bir grup katılımcı ile belirli bir konu üzerine yapılan mülakattır. Gruplar genellikle benzer geçmiş tecrübelerle sahip olup 6 ila 10 kişiden oluşur ve mülakat 1 ila 2 saat sürer” (Patton, 2018: 385).

Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış 25 adet kelime öğretim posterlerinin öğretmenler tarafından değerlendirilmesi için Yıldız Teknik Üniversitesi TÖMER ve İstanbul Aydın Üniversitesi TÖMER kurumlarında görev yapan toplam 10 öğretmen ile odak grup görüşmesinin yapılma süreci aşağıdaki adımlarla gerçekleşmiştir:

- Hem Yıldız Teknik Üniversitesi TÖMER hem de İstanbul Aydın Üniversitesi TÖMER öğretmenlerine 25 adet posterin incelenmesi için görüşme tarihinden yaklaşık 10 gün önce posterleri incelemeleri için erişim linki gönderilmiştir.
- Öğretmenlerin posterleri inceleyeceği varsayılarak görüşme tarihi, yeri ve saatleri belirlendikten sonra görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Öğretmenlerle aşağıdaki yönerge ve sorular üzerinden görüşmeler yapılmıştır:

Araştırmanın amacı ve odak grup görüşmesinin ayrıntı özellikleri, nasıl yapıldığı ile ilgili bilgiler verilmiştir. Tartışma ortamının daha verimli olabilmesi için bazı kurallar söylenmiştir (Ses kayıtlarının ortamdaki gürültüden etkilenmemesi için mümkün olduğunca masadaki, çevredeki eşyalarla oynanmaması, konuşmaların teker teker yapılması, herkesin kendi fikrini ortaya koyabileceği, başkasının fikrine katılıp katılmama konusunda tamamen özgür oldukları vb.). Görüşmenin 1-2 saat sürebileceği belirtilmiştir ve aşağıdaki sorular sorulmuştur:

Yunus Emre Enstitüsü kelime öğretimine yönelik Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına 25 adet poster hazırlamıştır.

1. Bu posterlerin şekil özellikleri hakkında neler düşünüyorsunuz?
2. Bu posterlerin içerik özellikleri hakkında neler düşünüyorsunuz?
3. Posterler dil öğretiminde kullanılmak için sizce uygun mudur?
4. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında hangi konularda postere ihtiyaç olduğunu düşünüyorsunuz?

Her bir poster hakkında sırası ile ilk 3 soru soruldu ve posterlerin değerlendirilmesi bittikten sonra gruplara 4. soru yöneltildi.

2.3. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz yapılmıştır. “Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular da dikkate alınarak sunulabilir. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilebilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır” (Yıldırım & Şimşek, 2016: 239). Her iki grubun görüşmesi de bir saat sürmüştür. Görüşmeler yazıya aktarılmıştır. Görüşmeler neticesinde posterler için “uygundur, uygun değildir ve kısmen uygundur” şeklinde üç kategori ortaya çıkmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Alfabe Poster: Bu poster hakkında hem büyük harf hem de küçük harf kullanımlarının uygun olduğu ve bazı nesnelere, öğretimde yakından uzağa ilkesinin dikkate alınarak öğrencilere yakın nesnelere kullanıldığı belirtilmiştir. Posterin şekilsel olarak boyutunun yeterli olduğu, içerik olarak da öğrencilere uygun bir poster olduğu hakkında düşünceler belirtilmiştir.

Ev Poster: Bu poster, şekilsel özellik olarak renklerin canlılığı bakımından uygun bulunmuştur. İçerik özellikleri hakkında dil öğretiminin aynı zamanda bir kültür aktarımı olduğu ve bu açıdan ev posterindeki evin özelliklerinin Türk kültürünü çok yansıtmadığı belirtilmiştir. Buna örnek olarak salon

ve oturma odasının aynı kare içerisinde verilmesi gösterilmiştir. Türk kültüründe misafir odası olarak kullanılan başka bir odanın da mevcut olduğu düşünülerek yorum yapılmıştır. Duvarlarda çok fazla tablo olması eleştirilmiştir. Evin odalarının isimlerinin de üzerine yazılması yönünde öneri getirilmiştir. Bu nedenle kısmen uygun bulunmuştur.

Aile Poster: Bu poster, tüm öğretmenler tarafından karmaşık bulunmuştur. Akrabalık ilişkilerinin, akrabalık kavramlarının hiç anlaşılmadığı belirtilmiştir. Yüz ifadelerinden mutlu insanlar olmadıkları söylenmiştir. "Aileyi kompoze ediyor. Dünürler var. Fotoğraf çekenler kim? Aile bireyleri kimler? Karmaşa var. Sağ taraftakiler kimin çocukları soldakiler kimin çocukları. Daha gerçekçi yapılabilirdi? Kim bunlar?" şeklinde bir düşünce belirtilmiştir. "Ben tam olarak hocamın söylediğine asıl görseldeki fotoğrafa baktığımız zaman eğer biz aşağıda desteklenen görsellerle aile bağlarını, akrabalık bildiren kelimeleri öğreteceksek fotoğrafta bir konu bütünlüğü ya da ayrımı göremiyorum. Ve biz dahi bu ayrımı yapamıyorsak bir yabancı için asıl görselden hareketle hala kim dayı kim teyze kim bunları ayırt etmek güç olsa gerek. Yani muhteva içerik bakımından toparlanmalı." şeklinde bir değerlendirmede bulunularak bu posterin özellikle içerik açısından uygun olmadığı belirtilmiştir.

Okul Poster: Bu poster, "Uygun olduğunu düşünüyorum. Derslerde faydalandım.", "Bir sınıf kompozisyonu var. Gayet uygun.", "Sınıfın dağınıklığı, tabii hali tasviri doğru kılmış. Güzel. Uygun." görüşleriyle uygun bulunmuştur.

Vücudumuz Poster: Bu poster de karmaşıklığı açısından ve iyi bir çizim olmamasından dolayı uygun bulunmamıştır. Posterdeki fiillerin anlamlarının posterde yer aldığı şekilde tahmin edilemeyeceği, kalıcı olmayacağı vurgulanmıştır. Uygun bulunmamıştır.

Renkler Poster: Bu poster renkleri öğretmeyi hedeflemesi ve sunumu açısından uygun bulunmuştur. Yalnızca yine fiillerin anlamlarını yansıtmadıkları belirtilmiştir.

Hayvanlar Poster: Karikatür şeklinde biraz da gerçekçilikten uzak bir şekilde verilmesi ilgi çekici olarak değerlendirilerek uygun bulunmuştur.

Ulaşım Poster: "Kaza ve ambulansa gerek var mıydı acaba?" , "Ambulans bir ulaşım aracı değil. Dolmuş, taksi var." "Ben yazarın da biraz kararsız kaldığı düşüncesindeyim. Kaza ihtimali var her zaman", "Ama ulaşımı anlatıyor. Bağlamdan uzak.", "Metromuz yer altındadır. Yer altından devam eder. Ulaşım yerine trafik olursa daha uygun olurdu." "Hocamın dediği gibi ulaşım yerine trafik daha uygun olurdu. Uygun değil. Ulaşım bağlamına uygun değil.", "Verilmesi gerekenler verilmiş. Metroyu genelde insanlar fark edemedi. İstanbul'da metrobüs kullanılıyor. Metrobüs yok. Kelime öğretimi daha işlevsel olabilirdi." şeklinde yorumlar yapılarak kısmen uygun bulunmuştur.

Sayılar Poster: "Türkçedeki sayı kavramı çok mantıklı ilerliyor. Birler, onlar, yüzler, binler basamağı. Matematik'in etkisi gerçi her dilde ama basamak kavramlarını gösterse daha iyi olurdu. Ben öyle yapıyorum.", "1'den 10'a kadar rakamları göstermiş. Daha sonra onlar basamağından daha fazla örnek; yüzler basamağı hiç yok. 100 yok mesela. 200, 300, 500 gibi." "Sıra sayılarda yanına nokta veriyoruz.", "Yanına nokta konulması muhakkak gerekiyor. Rakamları ve sayıları yansıtıyor. Uygun. Sıra sayı uygun değil." gibi değerlendirmelerle uygun bulunmamıştır.

Meyve ve Sebzeler Poster: "Meyve sebze reyonu yapmış. En sık karşılaşılanları da koymuş.", "Teyzenin sepet sarkıtması da güzel bir detay bence.", "Evet. Türk kültürü aynen. Uygundur.", "Güzel olmuş. Yukarıdan sepetin sarkıtılması da güzel.", "Meyve sebze diye ayrılması güzel. Uygundur." gibi değerlendirmelerle uygun bulunmuştur.

Yiyecek ve İçecekler Posteri: Bu poster, yemeklerin görüntüden anlaşılabilmesi sebebiyle uygun bulunmamıştır. Daha gerçekçi ve büyük resimlerin kullanılması önerilmiştir.

Kıyafet ve Aksesuar Posteri: Yine fiillerin anlaşılabilmediği üzerinde durulmuştur. Aksesuarlarda kolye, yüzük, bileklik gibi sıkça kullanılan kavramların da eklenmesi önerilmiştir. Eksiklerinden dolayı kısmen uygun bulunmuştur.

Meslekler Posteri: Bu poster, meslekleri tanıtmaya bakımından içerik ve şekilsel olarak uygun bulunmuştur.

Binalar Posteri: “Rezidans, gökdelen olabilir. Pazar yeri olabilir. Eksikler var. “, “Benim dikkatimi çeken bir şey var. Şimdi örneğin; müze, kütüphane, hastane... Bu binalar evet şekil, biçim farklılıkları olmakla birlikte binanın içinden bir kesit verilebilirdi. Kütüphane, bu binanın şekli Türkiye’de standart değil. İçinde kitap olmasından hareketle, müzede bulunabilecek eşyalar, hastanede doktoru, hemşiresi... Zaten biz bu binaların anlamını oturtacağız. Kütüphane kitapların bulunduğu, ders çalışılan yer. Muhteva yok.”, “Sadece caminin kendine özgü bir mimarisi olduğu için o anlaşılıyor. Uygun değil.” , “Ben kütüphanenin kütüphane olduğunu hiç anlamadım. İçeriden de kesitler verilebilirdi.” “Hastanenin önünde en azından bir ambulans olabilir.”, “Üzerine isim yazılmalı, yazılmasa hiç belli değil. Uygun değil.” gibi değerlendirmelerle bu poster uygun bulunmamıştır.

Yer Yön Posteri: Bu poster, daha bilgilendirici öğeler kullanılabılırdi denilerek kısmen uygun bulunmuştur. Yönergelerin daha iyi yapılabileceği yönünde öneri getirilmiştir.

Çevremiz ve Dünya Posteri: “Şimdi dünya. Afrika kıtası nerede? Avustralya kıtası nerede? Kutuplar nerede? Çevremiz olabilir de dünya eksik. Tamam dağ var, ada var, çevremiz var ama dünya yok. Güneş var, ay var, yıldız var.”, “Dünya dediğimiz zaman kıtalara ayırması gerekirdi. Burada farklı bir yaklaşım var. Yakından uzağa ilkesi farklı diğerlerinden. Posterin yakında gösterilen kısmı köy. Şehir uzak. Uygun değil. Şehir önce tercih edilmeliydi. Büyük çoğunluk şehirlerde . Gökkuşluğu da iklim ve mevsimde olur. Çevremiz ve dünya ile ilgisi yok.”, “Gökkuşluğu hava olaylarıyla ilgili. Dünya denmiş ama dünya ile ilgili hiçbir şey yok. Başlıkla bağlantılı değil.”, “Şehir neden o kadar arkada kalmış? Biz şehirlere daha yakınız. Öğrenciler şehir merkezine geliyor. Şehir daha ön planda olmalı. Uygun değil.” gibi değerlendirmelerle uygun bulunmamıştır.

Zaman Posteri: Bu poster başka türlü olamazdı genel görüşü ile uygun bulunmuştur.

Saat Posteri: “Geçe var. Kala var. 45 var. Çeyrek, buçuk var. 20 geçe. Uygun.”, “Sadece 30 kavramı da buçuk yerine yazı ile verilebilirdi. Uygun.” değerlendirmeleri ile uygun bulunmuştur.

Spor ve Boş Zaman Posteri: Etkinlikler verildiği için uygun bulunmuştur.

Hava Posteri: “Televizyonda hava durumu diyor. Başlık düzeltilmeli.”, “Dolu yok, sis yok. Arkadaki görselde bir mevsim atlanmış. Uygun değil eksik çok.”, “Mevsimlerden biri eksik. Uygun değil.” gibi değerlendirmelerle uygun bulunmamıştır.

Sağlık Posteri: “İlacı anlatırken katı, sıvı, hap, şurup ayrımı önemli. Onu verebilirdi.”, “Eksikler var ama uygun. İğne vurma, kan alma, MR, röntgen yok. Uygundur ama eksik.”, “Benim boğazım ağrıyor ben nereye gideceğim? Uzmanlık alanlarını açıklayan bir şey olmalı. Tansiyon ölçmeyi açıklamamış. Eksik. İlaçlar da hap ve şurup diye ayrılabilirdi.” gibi değerlendirmelerle kısmen uygun bulunmuştur.

İş Posteri: “Başlık iş yeri olmalı.” , “Çiftçi ne yapıyor orada? “, “Aşağıdakilere baktığım zaman meslekler var. Fabrika, döviz bürosu diyor. Poster sınırlandırılmamış. İş mi, iş yeri mi, meslekler mi?

Uygun değil.", "Yine karmaşık şeylerden biri.", "Zaten diğerinde meslekler tanıtılmıştı. Fiillere ağırlık verilebilirdi.", "Hocam şu fiilin adı ne diye kızlar mutlaka sorar. Fön." gibi değerlendirmelerle uygun bulunmamıştır.

Oyuncaklar Posteri: Şekil ve içerik açısından uygun bulunmuştur ancak kendileri yetişkin grubunda derslere girdikleri için çocuk grupları için daha uygun bir poster olduğu yönünde görüşler belirtilmiştir.

Ülke ve Milliyet Posteri: "Evet biz her millete saygılıyız ama neden ABD var, başka ülkeler yok? Neden ABD, Rusya? Neden o ikisi o kadar büyük gösterilirken farklı kıtalar, farklı ülkeler yok? Diğerleri görülmeyecek kadar küçük." "Afrika? Sadece Cezayir ve Mısır verilmiş. Nijerya, Kenya nerede?", "Aslında Afrika kıtası, ABD'den daha büyük. Bize ABD'den bir öğrenci okumaya gelmiyor.", "Uygun değil.", "Bazı gereksiz detaylar var. Eskimo mesela. Ülkemize daha çok gelen milletlerin görseli daha büyük olabilirdi.", "Bayrak görselleri de verilebilirdi.", "Bu görselde çok hassas olmak gerekiyor. Komik çizimlerde hassas oluyolarlar. Afrikalıları kabile hayatı gibi gösterilmiş. Kabul etmezler.", "Nerelisin sorusu yok. Kıyafetleri uygun bulmadım.", "Her Türk elinde tespihle mi gezer?", "Bunların yerine keşke bayrak olsa idi. Ben öğretmen olarak kullanmaya çekinirdim.", "Konuşulan diller yazılabildi ülkelerin.", "Geleneksel bir şey yapılmışsa Türk'e de bir zeybek giydirebilir. Uygun değildir." değerlendirmeleri ile uygun bulunmamıştır.

Uyarılar Posteri: "Garajın üzerinde cep telefonu kullanmak yasaktır yazısının ne ilgisi var onu anlamadım.", "Bağlamdan kopuk. Hayata dönüklük düşünüldüğünde trafik ile ilgili levhalar var mı?", "Var trafik lambası, yaya geçidi var, kasis olabilirdi. Eksik.", "Cep telefonu ve garaj kapısı alakasız. Eksikleri var." değerlendirmeleri ile kısmen uygun bulunmuştur.

Bulgular doğrultusunda özet olarak ortaya çıkan durum Tablo-1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Posterlerin Değerlendirilme Sonuçları

Poster	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Alfabe	X		
Ev		X	
Aile			X
Okul	X		
Vücudumuz			X
Renkler	X		
Hayvanlar	X		
Ulaşım		X	
Sayılar			X
Meyve ve Sebzeler	X		
Yiyecek ve İçecekler			X
Kıyafet ve Aksesuar		X	
Meslekler	X		
Binalar			X
Yer ve Yön		X	
Çevremiz ve Dünya			X
Zaman	X		
Saat	X		
Spor ve Boş Zaman	X		
Hava Durumu			X
Sağlık		X	
İş			X

Poster	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
Oyuncaklar	X		
Ülke ve Milliyet			X
Uyarılar		X	

25 tane posterin 10 tanesi uygun, 6 tanesi kısmen uygun bulunmuştur. 9 tanesi de uygun bulunmamıştır.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada Yunus Emre Enstitüsünün hazırlamış olduğu 25 adet kelime öğretim afişlerine yönelik şekilsel özellikler için öğretmenler tarafından afişlerin boyutları ve renk kullanımları değerlendirilmiştir. “Görsel hiyerarşiler bir sayfadaki öğeler arasındaki ilişkileri gösterir. Bu hiyerarşi, sayfadaki öğelerin göreceli boyutu, yerleşimleri veya konumları, renk ve kontrast, hareket durumlarına göre yapılıdır” (Fleming & Koman, 1998: 2). “Renk, bir şeyi tasarlarken edindiğimiz ilk görsel izlenimimizdir ve iletmek istediğimiz mesajı ifade etmemizde en önemli görsel iletişim aracıdır. Renk seçimlerinde hedef kitle, kültür, ülke vb. özellikleri tasarımcıların akıllarında tutmaları gerekmektedir. Renk tercihlerinin hedef kitle üzerinde bıraktığı psikolojik etki önemlidir” (Öztuna, 2007:140). “Renk, bir tasarımcının hedef kitle ile iletişim kurduğu en güçlü araçlardan biridir. Bir fikri sembolize edebilir, anlam çıkarabilir ve kültürel uygunluğa sahip olabilir. Renklerin her zaman anlattığı bir hikâye vardır”(Sherin, 2012: 7). Bu bağlamda renklerin afişlerde önemli bir yeri vardır ve afişlerin renkleri genel olarak uygun bulunmuştur. Afişlerin boyutları da uygun olarak değerlendirilmiştir.

İçerik özellikleri açısından da posterlerdeki kompozisyon ve eğitcilik durumu değerlendirilmiştir. “Kompozisyon yapısı oluşturan öğelerin belirli bir düzen bağıntıları içinde bir araya getirilmesi ve bu çalışma sonucunda ortaya çıkan yapının kendisidir” (Sözen&Tanyeli, 1996: 135). “Birlik, tasarım ilkelerinin hepsinin toplamıdır. Birliğin amacı, tasarımın okunurluğunu ve tutarlılığını sağlamaktır. Tasarımcı, farklı öğeleri bir araya getirerek çalışmasını düzenlerken, birbiri ile ilgisiz karmaşalardan kaçınmalıdır” (Öztuna, 2007:52). Herhangi bir afiş metninin anlamsal açıdan ne olduğu, afiş tasarımı niteliği açısından ve alıcısı bakımından çok büyük önem taşımaktadır” (Deveci, 2010: 98). İyi bir poster, açıklık, anlamlılık ve özet bilgiler içerme gibi özelliklere sahiptir (Dalen, Gubbels, Engel & Mfenyana, 2002). “Afiş, dikkat çekmelidir. İzleyiciyi bilgilendirilmeli ya da istek uyandırmalıdır. Harekete geçirici ve eyleme itici olmalıdır. Hedef kitleye göre düzenlenmeli, anlaşılır bir dil bütünlüğüne sahip olmalıdır. Kesin bir anlatıma sahip olmalıdır. Afişin renkleri şimşek gibi etkilemeli. Mümkün olduğu kadar basit ve ayrıntısız olmalıdır” (Alphan, 1997, s.25 akt. Dağarslan, 2011: 244). Posterin kendisi iyi tasarlanmış, iyi düzenlenmiş, okunaklı ve çekici olmalıdır. En iyi posterler, öğrencilerin dikkatini ve ilgisini çekmeyi ve muhafaza etmeyi kısaca özetleyerek kavramları sunar (Hubenthal, O'Brien & Taber, 2011:17). Dil öğretiminde ilgi çekicilik önemlidir ve posterlerin gizil öğrenmeyi sağlaması, görsellerin hafızada daha iyi yer edinmesi nedeniyle önemlidir ve uygun olmayan posterler araştırmaların ortaya koyduğu kriterlere göre düzenlenebilir. Kısmen uygun bulunan ve uygun bulunmayan posterler yeniden düzenlenebilir. Alanyazın taranarak yapılan tespitlere uygun posterler geliştirilebilir. Dil öğretiminde iletişim konulu posterler yapılabilir. Dilbilgisi alanında hiç poster yoktur. Bu alanda öğrencilerin zorlandıkları konularda posterler geliştirilebilir.

Kaynakça

- Alkandari, K. A. (2009). The Uses Of Posters And Perceived Values İn Schools: A Case Study.
- Dağarslan, S. (2011). Kültürel afişlerde fotoğrafın ve illüstrasyonun kompozisyon ögesi olarak kullanımı , Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Deveci, M. (2010). Afiş Tasarımında Göstergelerin Kullanımının Eğitimsel Açıdan Yeri Ve Önemi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Dinçeli, D. (2016). Türkiye’de Afiş Sanatının Görsel Kültürdeki Yeri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi.
- Eken, B. (2018). Teknoloji İle Birlikte Dönüşen Afişin İncelenmesi Ve Kamusal Ekranlarda Etkileşimli Afiş Uygulamaları. Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanatta Yeterlik Tezi.
- Fleming, J., & Koman, R. (1998). Web Navigation: Designing The User Experience (P. 166). Sebastopol, Ca: O'reilly.
- George R. Hess, Kathryn W. Tosney & Leon H. Liegel (2009) Creating effective poster presentations: AMEE Guide no. 40, Medical Teacher, 31:4, 319-321, DOI: 10.1080/01421590902825131
- Gümüştekin, N. (2013). Rengin Bir Grafik Tasarım Ürünü Olarak Afişe Katkısı: Tarihsel Bir İnceleme. Yedi, (9), 35-50.
- Hubenthal, M., O'Brien, T., & Taber, J. (2011). Posters that foster cognition in the classroom: multimedia theory applied to educational posters. Educational Media International, 48(3), 193-207.
- Öztuna, H. Y. (2007). Görsel İletişimde Temel Tasarım. Tibyan Yayıncılık.
- Parsa, A. F. (2007). İmgenin Gücü ve Görsel Kültürün Yükselişi. Fotoğrafya Dergisi, 19, 1-10.
- Patton, M. Q. (2018). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Sherin, A. (2012). Design Elements, Color Fundamentals: A Graphic Style Manual For Understanding How Color Affects Design. Rockport Publishers.
- Sözen, M., & Tanyeli, U. (1996). Sanat Kavram Ve Terimleri Sözlüğü . İstanbul: Remzi.
- Türkçe Sözlük. 2011. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Van Dalen, J., Gubbels, H., Engel, C., & Mfenyana, K. (2002). Effective poster design. Education For Health-Abingdon-Carfax Publishing Limited-, 15(1), 79-84.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin yayıncılık.